REPUBLIKA SLOVENIJA
SI-PASS

Podpisnik: Damijan Peternelj
Izdajatelj: SI-PASS-CA
Št. potrdila: bf7862db0000000057591815
Potrdilo veljavno od: 04.06.2026 do 04.06.2031
Čas podpisa: 15:01 04.10.2026

PROTESTNA POBUDA IN ZAHTEVA

za prostovoljno evidentiranje prehranskega načina uporabnika v javnem zdravstvenem informacijskem sistemu Republike Slovenije

Naslovniki:

- Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije
- Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ)
- Varuh človekovih pravic Republike Slovenije
- Zagovornik enakosti Republike Slovenije

Predmet zahteve

S to vlogo vlagam protestno pobudo in zahtevam ukrepanje pristojnih državnih institucij glede dejstva, da mi kot uporabniku v javnem zdravstvenem informacijskem sistemu Republike Slovenije (v nadaljevanju uporabnik), ni omogočeno, da bi po lastni prostovoljni izbiri evidentiral svoj prehranski način.

Zahtevam, da se mi kot uporabniku omogoči prostovoljno evidentiranje mojega prehranskega načina:

- vsejedski,
- vegetarijanski,
- veganski,
- presnojedski,
- ter še mnogi drugi prehranski načini,
- poleg omogočene možnosti dopolnitve izbranega sistema z dodajanjem in odvzemanjem posameznih prehranskih sestavin.

Omogočena mi mora biti sprememba oziroma odstranitev moje opredelitve.

Opredelitev prehranskega načina mora ostati moja prostovoljna odločitev in ne sme predstavljati obveznosti.

Vizija in izvedba zahteve

Vizija minimalne dograditve zdravstvenega informacijskega sistema, je dokončna eliminacija enoumnega sistema, v katerem se obravnava zgolj eno prehransko smernico

kot edino veljavno. Dinamični interaktivni sistem, zgrajen na dejanskih odčitanih in analiziranih podatkih, bo omogočal ciljno razbitje zastarelih enoumnih pojmovanj človeka in družbe, kateri ne spadajo več v informacijsko dobo.

Začetna izvedba omogočitve evidentiranja prehranskega načina v zdravstveni informacijski sistem, je lahko zelo preprosta z omogočanjem uveljavljenih prehranskih načinov (vsejedski, vegetarijanski, veganski, presnojedski, peskarijanski, muslimanski in še mnogi drugi pogosti načini). V nadaljevanju bo lahko dograjena zahtevnejša možnost dodajanja in odvzemanja posameznih prehranskih sestavin in razvrščanja obrokov, ter s tem dinamično interaktivno oblikovanje novih sistemov po meri uporabnika.

Primeri določitve razvrščanja:

- razvrščanje presnih obrokov pred kuhanimi,
- zajtrk presni, kosilo vegansko, večerja vegetarijanska,
- ponedeljek presni, torek veganski, sreda vegetarijanska, četrtek pesketarijanski, petek muslimanski

Cena za dosego zastavljenih ciljev je sorazmerno majhna, v primerjavi s pričakovanimi dosežki. Saj gre v celoti zgolj za dograditev, z minimalnim dodatkom informacijskih rešitev znotraj že obstoječega zdravstvenega informacijskega sistema. Že zgolj enostavna minimalna izvedba začetne stopnje, po prehranskih skupinah, z razvrščanjem in brez dinamičnega vnosa sestavin, bo zmogla zagotoviti bistven premik v smeri ukinitve enoumja, če bo rešitev vsebovala možnost izbire več deset najbolj pogostih prehranskih načinov po meri uporabnikov, poleg medicinsko standardiziranih diet. Ter bo poleg tega rešitev vselej omogočala aktivno dodajanje novih izbir na pobudo uporabnikov.

Uporaba podatkov za statistične namene

Zahtevam, da mi je omogočeno, da po lastni volji dovoljujem uporabo podatka o mojem prehranskem načinu za **statistično merjenje stroškov zdravil in stroškov zdravstvenih storitev po posameznih prehranskih načinih**.

S tem mora biti uporabniku omogočeno dejansko javno dostopno statistično spremljanje in primerjanje stroškov porabe med prehranskimi skupinami, vključno z uporabo zdravstvenih storitev, zdravil, hospitalizacij in drugih relevantnih stroškov javnega zdravstvenega sistema (v nadaljevanju zdravstvena poraba).

Če prehranski način uporabnikov ni evidentiran, takšne statistične primerjave med prehranskimi načini niso mogoče.

Zahtevam zato vzpostavitev možnosti, da se na podlagi prostovoljno evidentiranih podatkov in izražene volje uporabnika lahko ugotavlja dejansko stanje zdravstvene porabe po prehranskih skupinah.

Zbrani in javno objavljeni podatki, morajo biti neposredno dostopni in na razpolago uporabniku, da sam odloča o uporabi teh za svoje namene, ter morajo zbrani podatki imeti potencialno uporabno vrednost pri zdravstveni obravnavi in neposredno raziskovalno vrednost pri proučevanju porabe zdravstvenih sredstev, ter oblikovanju in načrtovanju zdravstvenega sistema v splošno korist vseh uporabnikov javnega zdravstvenega sistema.

Podatki statističnih analiz o prehranskih načinih morajo biti zbrani avtomatizirano in javno objavljeni v realnem času, neposredno takoj z vpisom uporabnika.

Uporaba podatka za primer hospitalizacije

Zahtevam tudi, da je moj prostovoljno evidentirani prehranski način, kadar dovoljujem njegovo uporabo, razpoložljiv zdravstveni ustanovi ob moji morebitni hospitalizaciji ali namestitvi v zavod, za namen določanja prehranskega načina v bolnišnici ali zavodu.

Podatek, ki sem ga prostovoljno vpisal v svoj zdravstveni informacijski sistem, mora biti s strani uporabnika posebej omogočen, lahko uporabljen tudi za namen uporabe pri konkretni zdravstveni obravnavi.

Vnaprejšnje določanje podatka o prehranskem načinu je ob sprejemu v ustanove pomembno v kritičnih primerih, ko uporabnik začasno nima moči volje ali sposobnosti, da ustrezno izrazi svoj prehranski način. Nadalje v primeru zmanjšanja nesporazumov med uporabnikom in zdravstvenim osebjem. Ter je poleg tega vnaprejšnje določanje pomembno zaradi večdnevnih zakasnitev pri določanju izbranega prehranskega načina. Primer sprejema v ustanovo v petek, pomeni določitev prehranskega načina v ponedeljek in prvi ustrezen obrok v torek.

Zahteva pristojnim institucijam

Od pristojnih institucij zahtevam **konkretno ukrepanje na njihovih področjih pristojnosti, s ciljem odprave kršitev temeljnih človekovih pravic, ukinitve diskriminacije v javnem sistemu na področju izbire prehranskaga načina po lastni volji posameznika, ter s tem omogočanja uskladitve javnega sistema s sedanjim časom informacijske dobe in z realnimi potrebami uporabnika.**

Informacijskega pooblaščenca Republike Slovenije pozivam, da v okviru svojih pristojnosti obravnava zahtevo ter izvede ukrepe, potrebne za omogočitev zakonitega prostovoljnega evidentiranja prehranskega načina uporabnika in izražanja njegove volje glede uporabe tega podatka, ter ukrepe za vzpostavitev informacijski dobi primernega zdravstvenega informacijskega sistema, kateri bo uporabniku omogočal aktivno sooblikovanje sistema in rabe podatkov, dostop uporabnika do javno objavljenih rezultatov raziskav na podlagi zbranih in analiziranih podatkov, ter ukrepe za uresničitev vseh drugih ciljev, zastavljenih v tem dokumentu.

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) pozivam, da v okviru svojih pristojnosti izvede potrebne strokovne ukrepe za omogočitev evidentiranja prehranskega načina, njegove statistične uporabe za ugotavljanje zdravstvene porabe in stroškov po prehranskih skupinah, ter omogoči uresničitev in izvedbo vseh informacijskih ciljev zastavljenih v tem dokumentu.

Varuha človekovih pravic Republike Slovenije pozivam, da zahtevo obravnava z vidika pravic uporabnika javnega sistema zdravstva in njegove možnosti, da sam odloča o evidentiranju svojega prehranskega načina ter izrazi svojo voljo glede njegove uporabe, ter da v okviru svojih pristojnosti zahteva oziroma predlaga ustrezno ukrepanje pristojnih državnih organov.

Od naslovljenih institucij pričakujem, da se ne omejijo zgolj na podajo mnenja, temveč v okviru svojih pristojnosti izvedejo konkretne postopke oziroma ukrepe in me o njih obvestijo.

Končna zahteva

Zahtevam, da mi Republika Slovenija kot uporabniku omogoči:

1. **prostovoljni vpis mojega prehranskega načina v moj zdravstveni informacijski zapis;**
2. **možnost, da sam izrazim voljo glede uporabe evidentiranega podatka za vsako vrsto uporabe ločeno:**
    - **zdravstvena obravnava,**
    - **hospitalizacija,**
    - **določitev prehrane v bolnišnici ali zavodu,**
    - **statistično uporabo pri ugotavljanju stroškov zdravstvene porabe po prehranskih načinih,**
    - **ter ločeno za uporabo še v druge namene;**
3. **dejansko možnost statističnega ugotavljanja in primerjanja zdravstvene porabe med opredeljenimi prehranskimi skupinami.**

Zahtevana je s strani uporabnika, **možnost osebne opredelitve, možnost odločanja o uporabi tega podatka in možnost ugotavljanja dejanskega stanja na podlagi podatkov**.

Zahtevam, da pristojne institucije na svojih področjih ukrepajo in omogočijo uresničitev navedene zahteve.

O izvedenih ukrepih in nadaljnjih postopkih pričakujem pisni odgovor.